

EGYIK KORBÓL A MÁSIKBA BURGENLANDBAN

Nóra és Niko utazása vidékeken és korokon át

Katharina Tiwald | Angela Kröpfl | Wolfgang Millendorfer

IMPRESSZUM

Első kiadás 2019

© Bildungsdirektion für Burgenland / Burgenlandi Oktatási Igazgatóság

Kernausteig 3, 7000 Eisenstadt

e-mail: office@bildung-bgld.gv.at

Kiadó:	Verein Schule und Kultur
Szerzők:	Wolfgang Millendorfer und Katharina Tiwald
Illusztrátor:	Angela Kröpfl
Tervezet:	Birgit Stiassny-Gutsch
Szerkesztőbizottság:	Herbert Brettl, Michael Hess, Livia Pathy, Jakob Perschy, Josef Schmidt, Karin Vukman-Artner
Tesztolvasók:	SchülerInnen der Volksschule Großhöflein und Elias Scheibstock
Lektorálás:	Michaela Wohlfart
LMS.at:	Elvira Mihalits-Hanbauer
skooly.at:	Georg Ratz
Horvát fordítás:	Ivan Rotter
Roma fordítás:	Josef Schmidt
Magyar fordítás:	Livia Pathy, Géza Öze
Nyomtatás:	Wograndl Druck GmbH, Mattersburg

Minden jog fenntartva, különösen a sokszorosítás és terjesztés, a nyilvános előadás, a rádiós és televíziós közvetítés, a fordítás, valamint mindenfajta digitális felhasználás joga – beleértve egyes részeké is.

TARTALOM

Előszó	4
1 – A Tartományi Múzeumban	7
2 – A rómaiaknál	9
3 – Szalónak vár lovagja	11
4 – Egy új élet kezdetén	13
5 – Ebéd a tábortűz mellett	15
6 – Joseph Haydn kertjében	17
7 – Egyszer csak osztrákok	19
8 – A tartományi himnusz	21
9 – Burgenlandból Amerikába	23
10 – Orosz csokoládé	25
11 – Szabadon, határok nélkül	27
12 – Termálfürdő gyerekeknek	29
13 – Ismét a jelenben	31
Interjú Katharinával	32
Interjú Wolfganggal	33
Interjú Angelával	34

ELŐSZÓ

HANS PETER DOSKOZIL TARTOMÁNYFŐNÖK

**Miért kell egy gyereknek tudnia valamit
Burgenland történelméről?**

A történelmünkre rányomja a bélyegét, ahogy szüleink és nagyszüleink éltek. Milyen volt az életük akkoriban, és hogy születtek a hagyományaink?

Ha még messzebb visszamegyünk a történelemben, sok izgalmas dolgot tudhatunk meg: például az első emberekről, akik letelepedtek nálunk, a római korról vagy tartományunk várairól és kastélyairól.

A tudás mindig jó dolog. Mert ha ismerünk valamit, akkor tudunk róla mesélni is. És megértjük, hogy Burgenland manapság miért olyan, amilyen.

DANIELA WINKLER TARTOMÁNYI TANÁCSOS

Hogyan lehet szert tenni történelmi ismeretekre?

Atörténelemről a legtöbbet az iskolában tudtam meg. Nagyon érdekelt, mi történt régen, mielőtt megszülettem volna. Izgalmas dolog tudni azt, hogyan éltek korábban az emberek, és milyen események jártak nagy változásokkal. A legérdekesebbek azok a történetek voltak, amelyeket a nagyszüleim meséltek nekem az ő gyerekkorukról.

Ma az internet a leggyorsabb és legegyszerűbb módja annak, hogy információkhoz jussunk. De sokkal izgalmasabb a történelemből úgy megismerni valamit, ha az a valóságban is látható. Például Eisenstadtban a Tartományi Múzeumban megtekinthető sok kiállított tárgy a régmúlt időkből. De van még Burgenlandban nagyon sok érdekes hely, amelyek számtalan érdekfeszítő történetet tudnak a múltból mesélni. Az időutazásokhoz kívánok nektek jó szórakozást és sok izgalmas történetet.

© Matthias Vlasits

HEINZ JOSEF ZITZ OKTATÁSI IGAZGATÓ

Mi az izgalmas a történelemben?

Már gyerekkoromban is érdekelt a történelem. Mindig izgalmasnak találtam, honnan származnak a romok, várak és kastélyok. Ki építette őket? Hogyan éltek annak idején az emberek? Milyen volt akkoriban gyerekek lenni? Mióta és milyen találmányok léteznek – és ezek napjainkban mire jók?

Az is érdekfeszítő volt számomra, hogyan kezelték a konfliktusokat, és mivel sikerült az embereknek békés körülményeket teremteni.

Ha tudatában vagyunk annak, honnan jövünk, és hogyan tehetjük közösen derűssé, békéssé és jóvá az életünket, akkor mindig megtalálhatjuk a megfelelő utat magunk és mások számára is.

A FELOLVASÓ

Mit mesélne el Ön szívesen annak a gyereknek a vele vagy az ő családjával közös történelmükből, akinek felolvassa ezt a könyvet?

© Privat

2019

EISENSTADT / KISMARTON

A TARTOMÁNYI MÚZEUMBAN

„Kedves Tanulók! Jobb oldalon itt látjátok Burgenland egyik jelképét, az Esterházy-kastélyt, nem lehet nem észrevenni”, hallatszanak a tanító néni szavai az autóbusz hangszóróiból. Rögtön útunk végére érünk, hiszen a sarkon túl már ott van az osztálykirándulás célpontja: a Tartományi Múzeum. „Legyetek szívesek, ne toladjatok, és maradjon mindenki együtt”, mondja a tanító néni a mikrofonba, „bizonyára nem akartok eltévedni és elveszni a történelemben...” Mindenki nevet, Niko és Nóra is, akik különösen kíváncsiak, és ezért egyszer már majdnem elvesztek. És valóban: nem tart sokáig, és máris eltereli valami a figyelmüket. A múzeumban a tanító néni éppen egy színes, római kori mozaikról beszél, amikor az egyik sarokból egy halk csikorgás hallatszik. Niko oldalba böki a könyökével Nórát és azt súgja: „Hát ezek meg kik?” Nóra megfordul és látja, ahogy egy furcsán körülszíjazott láb és egy lepedő lobogó csücske eltűnik a nehéz bejárati ajtó mögött. Nem kérdés, ennek a dolognak utána kell járniuk!

Ahova menniük kell, egyébként egészen mélyen lent van. A folyosó kellős közepén egy létra emelkedik ki egy fekete lyukból. Két loknis gyerekfej éppen el akar tűnni.

„Állj! Hát ti meg kik vagytok?”, kiáltja Nóra. „Date pacem! Non hinc sumus!”, mordul rá a két idegen gyerek. „Két kínai mászik lefelé a létrán? Gyerünk, utánuk!”, sziszegi Niko. „Kínaiak? Jellemző. Környezetórán aludtál, mi? Ezek egyértelműen rómaiak!”

A Tartományi Múzeum gazdag tárgyi és régészeti leletekkel illusztrálva mutatja be azt, hogyan vált Burgenland az idők folyamán azzá, ami manapság is: az ősidőktől a múlt századig, amelynek során két nagy háború Ausztriának nemcsak a határait, hanem a társadalmát is megváltoztatta; a fejedelmek idejétől Burgenland mai helyzetéig „Európa szívében”.

A múzeum lehetővé teszi egy társadalomnak, hogy dolgokat megőrizhessen. És ez jó is, hogy mindezekre emlékezni lehet. Akkor is, ha néha nem úgy tűnik – a múltból sokat lehet tanulni ..., mint ahogy két barátunk, Niko és Nóra, akik most olyan utazásra indulnak, amit soha nem fognak elfelejteni – mert a titokzatos létra a valóságban egy időgép!

Kr.U.400

KÖRÖL'18

BRUCKNEUDORF / KIRÁLYHIDA

A RÓMAIAKNÁL

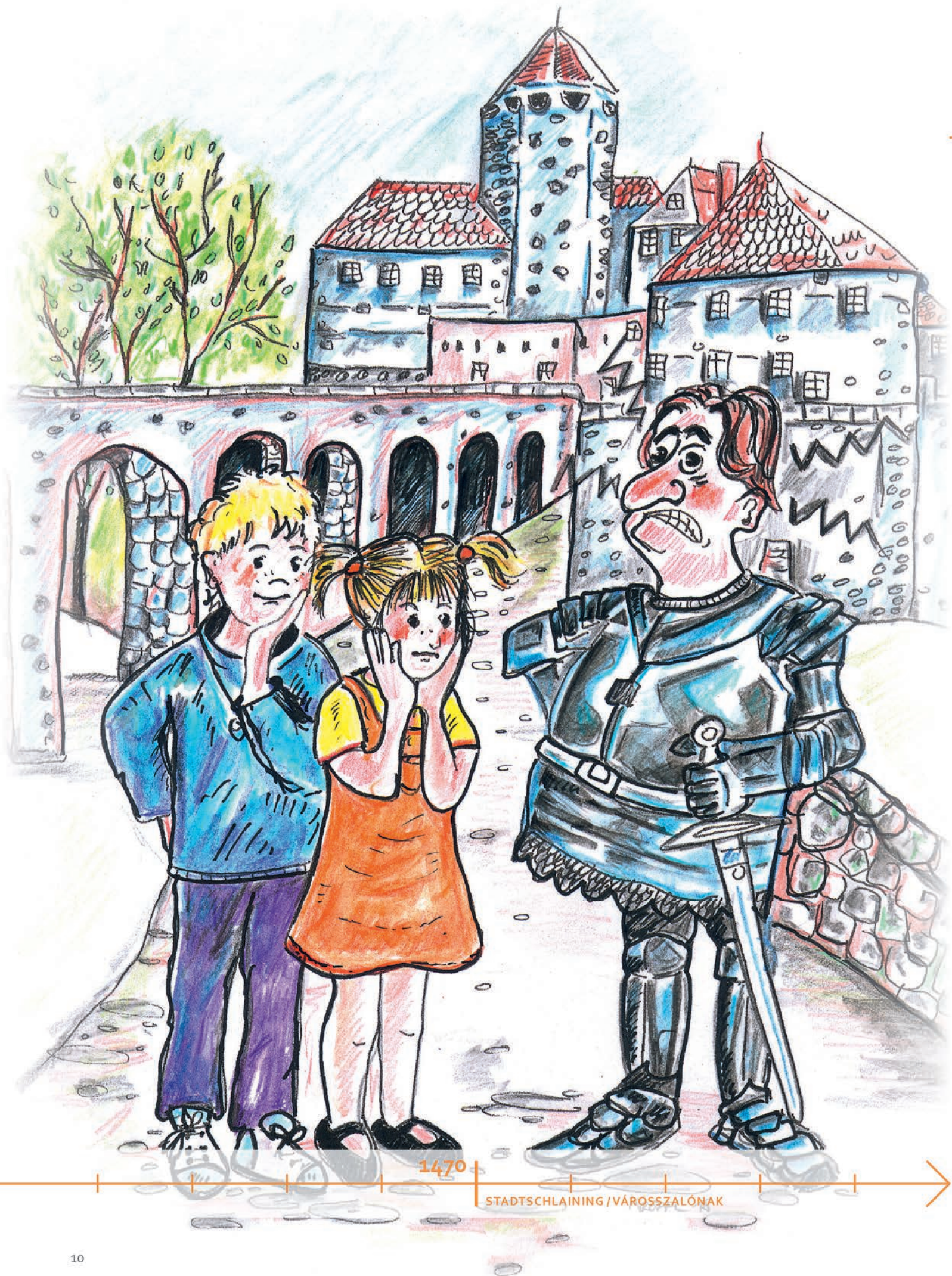
„Na szuper! Most utánunk botorkáltatok, pedig mi magunk se tudjuk, mire való itt ez a létra”, mondja a római lány – és riadtan kapja a kezét a szája elé. „Miféle hangok ezek?”, kérdezi nyugtalanul a római fiú. „Ez németül van”, mondja Nóra és teljes zavarában feltelepszik egy falra, amely egy vakolatlan kőből épült ház előtt van. „Kipróbáltuk, hova jutunk, ha lemászunk a létrán”, mondja a loknis hajú fiú és a létrára mutat, amely a kertben lévő lyukból emelkedik ki. „Csak azt ne mondd, hogy ez egy időgép!”, mondja csodálkozva Niko. „Egy olyan igazi? Amivel a múltba lehet utazni?”

Némán magasba emel a lány egy edényt. Három bikafej van rajta a pereme körül. „Ezt itt a múltban találtuk”, suttogja, „ez azt jelenti ...”

„Hát ti meg mit csináltok itt?!” Hoppá. Itt jön egy különös kinézetű alak a sarkon. Egy igazi római! A lány ijedtében majdnem elejti a szép edényt. De Niko még időben elkapja a két bikaszarvat. „Ide azzal a korsóval!” – „Nem tudom”, súgja Niko, „hogya egyáltalán tud-e nekünk ártani. Hiszen tulajdonképpen halott ...!” – „A korsót!”, üvölti a római és elveszi az edényt. Óvatosan visszahátrálnak a gyerekek. Nóra érzi a létra közelségét. „Niko! Hagyd azt az izét! Gyerünk!”

Bruckneudorf közelében még ma is láthatók egy római birtokközpont maradványai. Lehetséges, hogy itt a Carnuntumban állomásozó katonák ellátásához természetettek gabonát. Carnuntum a közelben feküdt, és körülbelül 50.000 lakosa volt. Több, mint a mai Eisenstadtnak. De sokkal kevesebb, mint a mai Bécsnek! Carnuntum valami olyasféle is volt, mint egy tartományi főváros. Csakhogy a rómaiak hatalmas birodalmában nem tartományok, hanem provinciák voltak. Pannónia provinciához tartozott a mai Burgenland területe, de még sok egyéb más terület is, például a mai Magyarország, Horvátország és Szlovénia nagyobb részei is. Láthatjátok: a határok változnak. Egyetlen ország területe sem azonos azzal, ami korábban volt.

A bikafej díszítésű edény sem csak kitalálás! Egy Donnerskirchen melletti halomsírban találták, egy meglehetősen régi sírdombban, amely olyan régi, hogy az edény már a római gyerekeknek is réges-régi időkből származónak tűnhetett. És annyira régi, hogy a sírok már csak dombokra hasonlítanak.

1470

STADTSCHLAINING / VÁROSSZALÓNÁK

A SZALÓNAKI VÁR LOVAGJA

„Jaj!” Niko leesett a létráról: „Totál a se ...” – „Stop! Azt mondják, a legértékesebb feledre”, mondja Nóra vigyorogva.

„Sakratrix!”, hallják egyszer csak. „Ilyen egy gazember! Büdös viperafajzat! Nyomorult csirkefogó!” „Na, na ...”, morogja Niko, „ebbe meg mi ütött?”

Az út szélén nagydarab, izmos férfi ül papírlappal és tollal a kezében, és egyfolytában szitkozódik. Nóra a torkát köszörüli, minden bátorságát összeszedve megkérdezi, mi történt vele, hogy ilyen borzalmasan kell szitkozódnia. „Hogy mi történt velem? A császár! Én, Andreas Baumkircher, a szalónaki vár ura csatába szállók érte. Megszervezem a harcosokat. Védelmezem a városait. És mit tesz ő, egy lyukas sodronying rozsdarágta karikája? Nem fizeti ki nekem az adósságát!” „Miféle adósságot?”, kérdezi Nóra.

„Hát a katonák zsoldját! Nekem is törekednem kell arra, hogy megéljek valamiből! Hogy Szalónakból legyen valami! Én sem szipolyozhatom ki vég nélkül az uradalmam jobbágyságot!”

„Tényleg. Az itt hátul Szalónak vára.”, mormogja Niko, ahogy megfordul és oldalba böki Nórát: „Mondd, az nem a Békevár?” Nóra, aki karba tett kézzel áll a férfi előtt, morcosan bólint. Neki ez a lovag nem egészen bizalomgerjesztő. „És mit írsz itt? A szitkozódások listáját?”, kérdezi Niko. „Megírom a császárnak, hogy szíveskedjen végre kifizetni a pénzemet, különben baj lesz. Egy fenyegető levelet írok!”

„Nem tudom, hogy tényleg jó ötlet-e ujjat húzni a császárral”, véli Nóra kételkedve. „Nekem mindegy!”, ordítja Baumkircher lovag, „Nekem kell a lóvé!” „Gyere, menjünk tovább”, mondja Nóra és sóhajt, „mindig a pénzről van szó. Urfad! Tök uncsi! Azt hiszem, még a 2000-es évig el fog tartani, mire Szalónak tényleg a béke vára lesz.”

Baumkircher Andreas valóban toborzott fizetett harcosokat a Habsburg császárnak, III. Frigyesnek. Az olyan katonákat, akik pénzért harcolnak, a mai napig „zsoldosoknak” nevezik. Ez költséges dolog volt, és a császár adósságba verte magát Baumkirchernél, habár még a schlainingi/szalónaki várat is átengedte neki. Az a dolog, hogy Andreas Baumkircher a császárnak küldött levelében megtagadta az engedelmességet, nem végződött jól. A császár tárgyalni hívta őt Grácba és megígérte, hogy nem lesz bántódása. De Baumkircher az engedetlenségéért az életével fizetett.

Jelenleg a schlainingi várban egy nagy kiállítás látható, amelynek a béke a témája. Iskolai osztályok speciális workshopokon vehetnek részt, amelyek a békével és konfliktusok megoldásával foglalkoznak. Van itt még egy külön intézet is, ahol szakemberek kutatják ezt a témát. A béke egyáltalán nem valami unalmas dolog, hanem mindig újra és újra meg kell küzdeni érte. De ezt ti bizonyára saját tapasztalataitokból is tudjátok!

1577

STINATZ / PÁSZTORHÁZA

EGY ÚJ ÉLET KEZDETÉN

„Már megint egy földút?”, kérdezi Niko. „Dehogy földút”, nevet Nóra, „régbben minden út így nézett ki.”

„Gondolod, hogy még mindig ,régbben` van?”, kérdezi Niko.

„Egészen biztos”, mondja Nóra és az út egy szakaszára mutat, ahol egy egész sor lovaskocsi gördül feléjük. „Skoknite gori! Ugorjatok fel!”, kiáltja az egyik kocsis és azt kérdezi: „Kiismeritek itt magatokat?”

„Burgenlandban vagyunk – gondolom”, feleli Nóra, és Nikonak azt súgja: „... csak rossz korban.”

„Burgenland?”, tanakodik a kocsis, „mi tulajdonképpen Nyugat-Magyarországra akartunk menni. Hát hol van ez a Burgenland?”

„Hát, itt!”, mondja Nóra izgatottan és megböki Nikot: „Ezt anyu mesélte nekünk, emlékszel? Korábban ez itt Magyarország egy része volt ...”

„Na, mindegy”, mondja vidáman a kocsis, „örülünk, hogy itt vagyunk. Batthyány gróf úr hozott fel ide minket.”

„Felhozott? Honnan hozott fel?”, kérdezi Niko és a létrára kell gondolnia.

„Délről. Egészen pontosan Steničnjakból, ott horvátul beszélnek. Ott már nem volt maradásunk. Túl sok háború, túl veszélyes. Na és itt, ahogy mondták, új életet kezdhünk ...”

Niko és Nóra sokáig ücsörögnek a zötykölődő szekéren és csodálkoznak. A falvak, amelyeken áthaladnak, egészen aprók, a házakon szalmából van a tető. Némelyik egyáltalán nem úgy néz ki, mintha lehetne bennük lakni. „Egy kicsit honvágyam van, ha látom, mennyire omladozik itt is minden”, sóhajtja a férfi a kocsisülésen.

A gyerekek megsajnálják. „Ha mindenki összefog és nekigyürkőzik, akkor itt is biztos minden ugyanolyan szép lesz, mint korábban – a háború előtt – otthon volt!”, mondja aztán mégis.

Niko és Nóra még segítenek is a kocsit lerakodni, é behordják a kocsis pár holmiját egy üresen álló kis házikóba. Csak néhány fazeka, korsója és tányérja van, egy kevés ruhaféle, ez minden. A házak között gyerekek nyüzsögnek és kavicsokkal játszadoznak. Niko és Nóra egy kicsit bekapcsolódnak a játékba. „Uncsi”, súgja Niko a lánynak. „Te vagy unalmas, elrontod a játékot!”, szidja Nóra. „De ott hátul van a létra”, suttogja Niko és elhúzza Nórárt a ruhaujjánál fogva. „Megint mennünk kellene ...” Ezt Nóra is belátja, bár még szívesen maradt volna. „Sve najbolje!” kiáltja hangosan. Ezt a padtársától tudja az iskolából. A többi gyerek azonban még fogócskázni akar. Ha Niko és Nóra nem tud elég gyorsan kereket oldani, a többiek is utánuk másznak. Nyomás, el innen!

Ott, ahol a mai Burgenland található, és régbben Magyarország nyugati része volt, körülbelül ötszáz évvel ezelőtt betegségek és nyomor miatt egyes falvak csaknem kihaltak. Ennek az volt az oka, hogy a vasbányászat nem működött olyan jól, mint korábban. Ha ma nehezen is tudjuk elképzelni: Burgenlandban egykoron léteztek bányák!

De a földesuraknak nem csak itt voltak falvaik, mint például a Batthyány és az Erdődy családnak, hanem Horvátországban is. Ott viszont a lakosság élete veszélyben forgott, mert a török uralkodók birodalmukat, Törökországot növelni akarták, és ezért katonákat küldtek a horvátok hazájába, hogy ott háborúzzanak és meghódítsák az országot: végül is oszmán török seregek két alkalommal Bécsig is eljutottak!

A földesurak Horvátországból családokat hívtak, hogy benépesítsék Magyarország nyugati vidékét. Ezt azért is tették, mert egy terület jobban védhető az idegen katonaság ellen, ha ismét többen laknak ott.

Az emberek a mai napig változatlanul békésen élnek egymás mellett, sőt a különböző népcsoportok – mint a horvátok, magyarok vagy románok – az évtizedek folyamán még szorosabban összeforrtak és közösen járulnak hozzá Burgenland sokszínűségéhez.

1674

RECHNITZ/ROHONC

EBÉD A TÁBORTŰZ MELLETT

„Hé! Ez egy kastély, ezt nem is ismerem!”, kiáltja Niko, ahogy leszállt a létráról, ami neki van támasztva egy fából készült lakókocsinak, az egyiknek a sok közül, és sátrak is vannak itt. Középen tábortűz ég. „De a táj ismerősnek tűnik nekem”, mondja Nóra, „azt hiszem, ez Rohonc/Rechnitz – hiszen tavaly voltunk itt. Emlékszel még? Megnéztük a romot is ...” „Ez úgy néz ki ... ez úgy néz ki, mintha új lenne”, mormogja Nóra és a szemét dörzsöli. „Na, gyerekek, ti meg honnan bukfenceztetek ide?”, kiáltja egy asszony és nevet. „Nem Rohoncról!”, kiáltja Niko gyorsan, hogy ne kelljen azt mondania, hogy „A jövőből!”. Az asszony int nekik, hogy menjenek közelebb, majd azt mondja: „Pillanatnyilag nem is olyan rossz Rohoncon. Batthyány gróf úr a férjemnek egy menlevelet írt. És most zsidók is lakhatnak itt.”

„Mi az, hogy menlevél?”, kérdezi Niko. „Az egy olyan írás, amelyben az áll, hogy minket, romákat senki nem űzhet el innen”, mondja az asszony. „Se bíró, se polgármester és senki más se. El sem tudjátok képzelni, mit éltünk át eddig. De most már eleget fecsegtünk. Éhesek vagytok? Pont boboskere gancit csináltam!” Az asszony tréfásan megpaskolja a gyerekek arcát és azt mondja, hogy mindketten nyon soványak.

„Bobo – micsodát?”, kérdezi Niko, amikor Nórával a tűz mellett ül. Amikor az asszony fatányérban nyújtja nekik az ételt, nevetnie kell. „Ja úgy, hiszen ez babsterc. Szuper, a kedvenc kajám!” Miután három tányérral bevágott, Nórának óvatosan el kell húznia Nikot a tűztől. Ki tudja, mi történhet, ha tele pocakkal elalszanak, és valaki elveszi a létrát? „Gyere már, Niko, tovább kell mennünk!” Niko legalább hétszer megköszöni az ételt. Amikor a létrára felkapaszkodik, Nórának egy kicsit tolnia kell őt.

Körülbelül 700 éve élnek romák csoportjai Ausztria területén. Gyakran „idegenként” bántak velük, kiűzték őket a városokból és falvakból, és mivel ezután sátrakban laktak, az ismét nem tetszett az akkori lakosságnak. Néhány – kevés – földesúr menleveleket állított ki, amelyek lehetővé tették a romáknak, hogy bizonyos területeken biztonságban élhessenek.

A romáknak azonban ezért sokat kellett fizetniük. Vannak, akik manapság is úgy vélekednek, hogy a romák még napjainkban is vándorolnak, és nincs állandó lakhelyük. Ez azonban nem igaz. A romák Ausztriában 200 év óta falvakban és városokban élnek.

1795

EISENSTADT / KISMARTON

JOSEPH HAYDN KERTJÉBEN

Ezúttal Nóra és Niko kábultan dörzsöli a szemét, amikor megint leszállnak a létráról. „Azt hiszem, most megint egy nagyot ugrottunk az időben”, motyogja Nóra. Niko körülnéz. Egy kertben landoltak, egy varázskertben, kicsi és hangulatos, a sarokban egy kis házikó áll. „Nézd csak”, mondja Niko és Nóra vállára koppint. A kerti házikó mellett egy vidám társaság ül gyertyafénynél. „Halló, gyerekek!”, kiáltja egy copfos férfi jókedvűen. „Éhesek vagytok? Szomjasak vagytok? Akkor üljetek ide közénk!” Vonakodva közelít Nóra és Niko az asztal felé, amely finomnak kinéző ételekkel és irdatlan mennyiségű piszkos edénnyel van tele. „Hát ti meg honnan jöttök ilyen késő este?”, kérdezi egy kerek arcú férfi. Közben kicsit odébb csúszik a padon, hogy helyet csináljon a két gyereknek. „Mi ... izé ... mi ezen a létrán jöttünk ide”, dadogja Niko, és hirtelen mindenki nevetni kezd az asztalnál. Niko és Nóra velük nevet és éhesen veti rá magát az ételre.

„Joseph, énekelj velünk!”, kiáltja valaki a vidám társaságból és dalba kezd: „Jutro rano ja se stanem ...” És mivel ez a copfos Joseph nyilvánvalóan nem tud ezen a nyelven, amely Nórának és Nikonak is idegen, egyszerűen nevet és tapsol. Csak Nóra veszi észre, hogy kicsit oldalra fordulva egy könyvecskét húz elő a zsebéből és gyorsan feljegyez valamit.

Az a vidám ember, aki a kertjében rendezett ünnepségre vendégeket hívott, csakis egyvalaki lehet: Joseph Haydn, a zeneszerző.

Bár Alsó-Ausztriában született, több évig Kismartonban dolgozott az Esterházy hercegeknél. Körülbelül ez volt az az időszak, amikor Mária Terézia Ausztria főhercegnője és Magyarország királynője is volt, és egyébként ő volt az is, aki a gyerekeknek hatéves kortól bevezette a tankötelezettséget.

De térjünk vissza Joseph Haydnhoz: ugyanúgy, mint burgenlandi kollégája, Liszt Ferenc, ő is zenei zseninek számított. De olyan zsenik nincsenek, akiknek csak saját ötleteik vannak. Haydn néhány ötletét a mindennapokból merítette. Így az ő híres „Császárhimnusz” nem véletlenül hangzik úgy – mi is ismerjük a dallamát, mert a német nemzeti himnusz nál is ez használatos – mint egy régi horvát népdal. Mint ismeretes, Haydn szívesen elüldögélt kellemes baráti társaságban, és ekkor hallhatta a horvát dalt is. Haydn kerti háza egyébként ma is áll Eisenstadtban.

Reichspost.

Unabhängiges Tagblatt für das christliche Volk

Nr. 235

Wien, Sonntag, den 28. August 1921

Das Burgenland bei Oesterreich!

Wenn diese Blätter in die Hände der Leser kommen, werden die alten Grenzen, die Oesterreich von Ungarn schieben, gefallen sein und wenig mehr als einen Tag später wird die Interalliierte Kommission in Dobenburg, die den Übergang des Burgenlandes an Oesterreich leitet, unseren Vertretern auch die Verwaltung deines jüngsten Gliedes unseres Bundesstaates übergeben haben. Wir begrüßen die Burgenländer als neue Staatsgenossen mit der größten Freude. Wir hoffen zuversichtlich, der Umstand, daß die Grenzveränderungen zwischen den alten Staaten, die von Weltkrieg in großer Zahl im Gefolge hat, Oesterreich und Ungarn berühren.

KRÖPPL '21

1921

BURGENLAND

EGYSZERCSAK OSZTRÁKOK

Niko már a létránál vár és vigyorog. „Pont jókor! Itt disznót öltek!”, mondja büszkén. Nórával együtt elvegyül a gyerekek között, akik egy parasztgazdaság udvarán vidáman játszadoznak és örömeikben azt se tudják, hol segítsenek előbb: a vér keverésében vagy a béltisztításban, a szalonnaolvasztásban vagy a kolbásztöltésben. Nóra suttogva kérdezi Nikot, hogy a házak szalmafedelét látta-e már, de Niko inkább segíteni akar. Aki segít, később enni is kap! Ez egy disznóölésnél mindig így van.

„Miért vágunk egyáltalán disznót, ha nincs is farsang?”, sajnálkozik egy vékony fiúcska, akinek a tűz mellett a kevergetésben kell segítenie. „Hát nem olvastad az újságot? Mert Burgenland Ausztriához került, és ezt ünnepeljük!”, mondja a fazék mellett álló asszony szigorúan. „Az nekem mindegy”, durcáskodik a fiú. „Nem mindegy!”, kiáltja egy idős férfi botra támaszkodva: „Ezer évig Magyarországhoz tartoztunk, és most egyszerre osztrákok leszünk!? Mi lesz az én anyanyelvemből, a magyarból?”

Az asszony a kanállal hadonászik: „Nem mindenki akarja a változást, de én inkább Ausztriához akarok tartozni! Talán megint visszajön a császár!” Niko megrángatja Nóra ruhájának ujját és egészen halkán azt mondja: „Gyere, inkább húzzuk el a csíkot! Bár szívesen ettem volna egy rántott húst, de mennünk kellene.”

Nóra bólint: „Hála Istennek azóta már megnyugodtak a burgenlandi emberek. És én örülök, hogy két nyelvet tudok. Tudtad, hogy az anyukám és a nagymamám tanította meg nekem a magyart? Az ükükükükükükükünagymamám közel 1000 évvel ezelőtt jött Burgenland területére. Akkor még egy jurtában, egyfajta sátorban lakott”, mondja Nóra és egy dalt kezd énekelni, miközben mászik felfelé a létrán:

„Háp, háp, háp! Jönnek a kacsák!” Niko ismeri ezt a dalt és nevet. „Miért azt énekled, hogy a kacsák jönnek? Itt mi jövünk!”

Amikor 1918-ban befejeződött a nagy háború, amelyet első világháborúnak neveznek, Ausztria már nem volt császárság. Köztársaság lett: abban a gyűlekezetben, amelyet ma parlamentnek nevezünk, választott politikusok hozhatták a törvényeket.

De nem ez volt az egyetlen dolog, ami megváltozott, hanem a határokat is eltolták. Ausztria egy kis ország lett. Néhány vidék, ahol az emberek németül beszéltek, más országokhoz került. Például Dél-Tirolt Olaszországhoz csatolták. Egy keskeny terület azonban Ausztriához került: Nyugat-Magyarország egy része, ahol sok embernek német volt az anyanyelve, de a magyarok mellett évszázadok óta horvátok és romák is éltek. Ez a terület a Burgenland nevet kapta.

1936

WELTEN / VELIKE

A TARTOMÁNYI HIMNUSZ

Nóra a helységnévtáblához szaladt, hogy megnézzé a település nevét: „Jé! Ennek a falunak a neve Welten”, ami magyarul szó szerint azt jelenti: „Világok”, habár a magyar neve Velike – mondja. „Psz”, jelzi Niko, „fülelj csak!”

A házból, amelynek a létra neki van támasztva, a résnyire nyitva hagyott ajtón zene hallatszik ki. Egy kórus énekel. Nóra és Niko a résen keresztül hallgatózik. „Mit énekelnek ezek itt!? Az én pénzem, az én gatyám?”

„Süketek vagytok?”, hallatszik a hátuk mögül egy férfihang.

„Tessék?”

„Ja úgy, ti nem idevalósiak vagytok. Azt éneklik, hogy: Az én népem, az én hazám! A kórus éppen a tartományi himnuszt gyakorolja. Vagyis a Burgenlandról szóló dalt.”

„Vagy úgy”, mondja Nóra és úgy tesz, mintha kiismerné magát. Niko kérdezi: „És ez mire jó?”

A férfi döbbenten néz: „Hát, hogy mind összetartsunk mi, burgenlandiak!”

„Aha”, mondja Niko. Nóra azt kérdezi: „És ahhoz kell egy dal?”

„Na, hallod?!” mondja a férfi. „Ausztriában most már csak egy párt van, hogy mindenki összetartsa. És Burgenland még egy saját dalt is kap, hogy összetartsa és még jobban összetartozzon.”

„Aha”, mondja Nóra. Niko azt kérdezi: „És mi van a többi párttal?”

„Azok be vannak tiltva!”, jelenti ki ünnepélyesen a férfi.

Niko és Nóra egymásra néznek. Aztán megint az ajtóreshez tartják a fülüket. „Edzett a... micsoda? Edzett a part és füzetem?”

„Edzett a harc és küzdelem!”, kiáltja a férfi, „jól ki kell mosni a fületeket szappannal!”

„De én is burgenlandi vagyok. És nem akarom, hogy harcban és küzdelemben edzzenek meg”, szájal Niko.

Kinyílik az ajtó. Eg magas nő, aki hátul összekötött fejkendőt visel, barátságosan azt mondja: „Akkor próbálkozzatok a következő sorral: Hű, szorgos és tisztességes!” „Még hogy szorgalom és Niko, hihi!” Nóra rázkódik a nevetéstől.

„De beszélni jól tudok. És sokat!”, mondja Niko büszkén.

Egy kicsit ők is bekapcsolódnak az éneklésbe. A Jövő arany és napfény sor tényleg tetszik nekik. De aztán egy kicsit megunják. Halkan kiosonnak a házból. Hátul várja már őket a létra.

A kormányzat azt szerette volna, hogy Burgenlandnak is legyen tartományi himnusza és 1935-ben kiírtak rá egy pályázatot. Egy évvel később meglett a győztes dal, amelyet nagyobb ünnepségeken a mai napig is szoktak énekelni.

BURGENLANDBÓL AMERIKÁBA

„Hey, you! Come down now!”, hallanak egy férfihangot. Niko és Nóra igyekeznek, hogy lemásszanak a létráról. Egyszer csak megállnak, mert nem akarnak hinni a szemüknek: a közvetlen közelükben áll az amerikai szabadságszobor a kőből faragott fáklyával. „Hey, you two!”, ordítja a létra lábánál egy férfi, akinek matrósapka van a fején. Sietve lemászik a két gyerek. Nóra suttyogja: „Sajnáljuk, matróz úr, de... we... we not ... we don't ...”. „No English!”, visítja Niko.

A matróz nevet: „Ja úgy, arról a hajóról jöttök, amelyik épp most kötött ki. Isten hozott benneteket az Amerikai Egyesült Államokban! Én beszélem a nyelveket, ugyanis magam is Ausztriából vándoroltam ki húsz évvel ezelőtt. Burgenlandból. Az akkor egy egészen szegény terület volt. De nektek, szegény gyerekek, el kellett onnan menekülnötök? Tessék, akartok egy falatot?”

A matróz egy szendvicset tart eléjük.

A két gyereknek vigyáznia kell, hogy ijedtükben hanyatt ne essenek. Nóra szedi össze magát gyorsabban és azt mondja: „Hát... igen, mi is burgenlandiak vagyunk. De mi nem menekültünk. Köszönjük.” Mivel nem tudja, mit csináljon, a szendvicseért nyúl és beleharap.

„Mi, hm, már itt születünk, a mi szüleink is húsz évvel ezelőtt vándoroltak ki”, füllent Niko. Nóra átveszi tőle a szót és megkérdezi: „Az milyen hajó, amelyik éppen most kötött ki?”

A matróz sóhajt egy nagyot. „Ausztria már nem létezik. Most Németországnak egy része lett, ahhoz tartozik. Németországban viszont jelenleg egy örült van hatalmon, aki mindenkit el akar űzni vagy meg akar öletni, aki nem tetszik neki. Különösen a zsidó vallású embereket üldözik keményen. Pedig Ausztria, vagy most éppen Németország az ő hazájuk is. De ez a Hitler azt hiszi, hogy könnyebb Németországot kormányozni, ha van ott valaki, akit gyűlölni lehet. És ezért bebeszéli az embereknek, hogy a zsidókat gyűlölniük kell. Rettenetes. Néhányuknak, hála Istennek, sikerült Németországból és Ausztriából elmenekülnie. Például ide. Korábban volt egy zsidó szomszédom Güssingben/Németújváron, akivel mindig jól kijöttem. És tudjátok, mit?” A matróz szeméi csillognak, ahogy tovább mesél: „Neki sikerült elmenekülnie. Hála Istennek! Most itt, New Yorkban is a szomszédom. Néha meghívom ebédre, és arról beszélgetünk, milyen volt az élet korábban Burgenlandban. Például volt egy zsinagóga Güssingben/Németújváron...” – „Mi az a zsinagóga?” – „Az egy olyan épület, ahol zsidó istentiszteleteket tartanak. Néha én is elmentem oda, a rabbi ugyanis nagyon érdekes dolgokról prédikált. A szomszédom azt mesélte, hogy ebben az épületben most Hitler pártja tartja az ünnepségeit. Iszonyatos.” A két gyerek lehajtja a fejét. „Nem is tudtam, hogy egy időutazás ennyire elszomoríthat”, súgja Niko Nórának. „Elvigyelek titeket valahova?”, kérdezi végül a matróz. „Ugyanis megint mennem kell dolgozni.” A gyerekek a fejüket rázzák, és Niko megint hazudik egyet: „Ott hátul van az anyukánk!”, mondja és ugrálva integet. A matróz mosolyogva búcsúzik el. Mihelyst elfordul, a két kalandozó megint felmászik a létrán. Csak a legtetején fordulnak meg és néznek vissza a szabadságszoborra és egy nagy hajóra, amelyből éppen emberek szállnak ki. Egyik a másik után.

1918-ban, az első világháború végén több millió volt a halottak és a súlyos sebesültek száma. Németországot és Ausztriát, ahol ezeidig császárok uralkodtak, legyőzték. A lakosok között sok volt a szomorú és az elkeseredett ember. Ez is volt az egyik oka annak, hogy nekik miért tetszett annyira a Nemzetiszocialista Német Munkáspárt, az NSDAP, Adolf Hitlerrel, a párt vezérével együtt. Ez a párt azt hirdette, hogy a németek és az osztrákok a legjobb, legnagyobb és ezenfelül „uralkodásra teremtett emberek”. Mindenkit, aki nem hozzájuk tartozott, „alsórendűnek” bélyegeztek. Mindenkin, aki nem aszerint élt, mint amit a többség „helyes” életmódnak tekintett, most súlyos nehézségei támadtak. Ilyenek voltak a fogyatékosok és hajléktalanok. Ilyenek voltak a romák és homoszexuálisok, tehát olyan férfiak, akik férfiakhoz vonzódtak, és nők, akik nőkhez. Ilyenek voltak a zsidók, tehát azok az emberek, akik a zsidó vallást gyakorolták, vagy akiknek az ősei zsidó származásúak voltak. A „náci”, ahogy Hitler pártjának tagjait nevezték, azt hirdették, hogy a zsidó emberek vére „tisztátalan”. Azt állították, hogy ezeket az embereket el kellene távolítani az országból. Beköszöntött Európa egyik legszomorúbb időszaka. A náci még koncentrációs táborokat is építettek, ahol zsidó embertársaink közül sokan (és mellettük még romák, homoszexuálisok, hajléktalanok és fogyatékos emberek is) elpusztultak. Egyidejűleg más országok harcoltak a hitleri Németország ellen, amelynek abban az időben Ausztria is része volt. Ezek az országok Nagy-Britannia, Franciaország, az USA és a Szovjetunió (Oroszország és a vele szomszédos régiók) voltak. 1945-ben ezek az országok sikeresen győztek. Ausztria ismét önálló állam lett. Az emberek üldözése azonnal véget ért. De sajnos nem mondható el, hogy mindenki, aki a háború alatt náci volt, azonnal felhagyott a náci gondolkodásmóddal. Egyes emberek még napjainkban is azt gondolják, hogy Hitlernek „jó ötletei” voltak! Ezért is fontos máig emlékezni ezekre a sötét időkre, mert nem akarjuk, hogy ismét ilyen szörnyűség történhessen. Egyébként: Güssingben lebontották az egykori zsinagógát. Most a városháza található a helyén.

1948

PINKAFELD / PINKAFÖ

KROEPL / 18

OROSZ CSOKOLÁDÉ

„Hát most meg mi van?“, csodálkozik Niko, ahogy megint leszállnak a létráról. „Már megint tél van?“ hüledezik Nóra és Niko. Ilyet ugyanis még sohasem láttak: egy helyiség, tele brummogó szekrényekkel. Tényleg egészen hideg van, és nagy kampókon hús lóg a mennyezetről, mindenütt ládák állnak, bennük élelmiszer. Nóra felfedez egy táblát a falon és hangosan felolvassa: „Pinkafő település közösségi fagyasztóháza” – „Jé, ezek hűtőládák, amik így zágnak itt”, bólint Niko. „Hogy mik vannak!“, álmélkodik Nóra. „... voltak”, javítja ki Niko.

„Igen, igen, már tudom, a régi szép idők.”

„Hogy tényleg szépek voltak-e, nem tudom”, véli Niko és a táblán látható dátumra mutat: „1948, még csak három év telt el a második világháború vége óta.”

Hirtelen nagy dörömbölés közben kinyílik egy ajtó, és mély hangon megszólal valaki: „Кто здесь? Ki van itt?”

Megszeppenve kukkant elő Nóra és Niko egy zúgó hűtőláda mögül: „Csak mi vagyunk!” Előttük áll egy sötét egyenruhás férfi és kétkedő tekintettel néz rájuk. „Ki ti van?“, kérdi tört magyarsággal. „Ez biztos egy orosz katona”, suttogja Nóra, mert ő odafigyelt az iskolában. Niko egyetértően bólint. Világos, a második világháború után az „oroszok” voltak Burgenlandban, ezt már a dédnagyanyja is mesélte neki. De egy jó válasz egyiküknek sem jut eszébe. „Na, nem aggódni”, mondja a katona és elővesz az egyenruhája zsebéből egy tábla csokoládét.

„Tessék, hogy felmelegedjete”, nevet és mindegyiküknek ad egy darabot, majd maga is eszik egyet. „De most kifelé!”, mondja aztán valamivel szigorúbban, még a csokoládéval a szájában. „Igen, minden világos”, tér magához elsőként Nóra, „csak gyorsan utána kell néznünk valaminek itt hátul.” Közben Nikot a gallérjánál fogva húzza magával, és hátrálnak egy pár lépést. „Vidám gyerekek”, mondja a katona és vár a kijáratnál. Azonban mikor újra megfordul, nem hisz a szemének: a két gyerek tényleg eltűnt. És az a különös létra is ...

Minden háború közül a legnagyobb, a második világháború, 1939 és 1945 között elképzelhetetlen szenvedést és pusztítást okozott Ausztriában és Burgenlandban. A világ minden részéről harcoltak országok ebben a háborúban. A nemzetiszocializmus idején, Adolf Hitler alatt sok embert üldöztek csupán csak a származásuk miatt, habár semmi rosszat nem cselekedtek.

A második világháború után azok az országok, amelyek Hitlert legyőzték, Ausztriát négy területre osztották fel, amelyeket megszállási övezeteknek hívtak. Burgenland orosz megszállás alá került. A többi tartományban amerikai, brit és francia katonák állomásoztak. Végül is 1955-ben elhangozhatott a híres mondat: „Ausztria szabad!” A második világháborút követő évek nagyon nehezek voltak az emberek számára, alig volt pénzük, és csak nagyon kevesen engedhették meg maguknak, hogy saját mélyhűtőjük legyen. Ezért a falvakban úgynevezett „községi hűtőkamrákat” hoztak létre. A falu lakossága itt tárolta a húst és a zöldséget – mélyhűtött pizza még nem létezett. A felszabadított Ausztriában azonban hirtelen olyan ritka nyalánkságok bukkantak fel, mint például szovjet csokoládé vagy amerikai rágógumi.

1989

ST. MARGARETHEN / SZENTMARGITBÁNYA

KRÖPFL '18

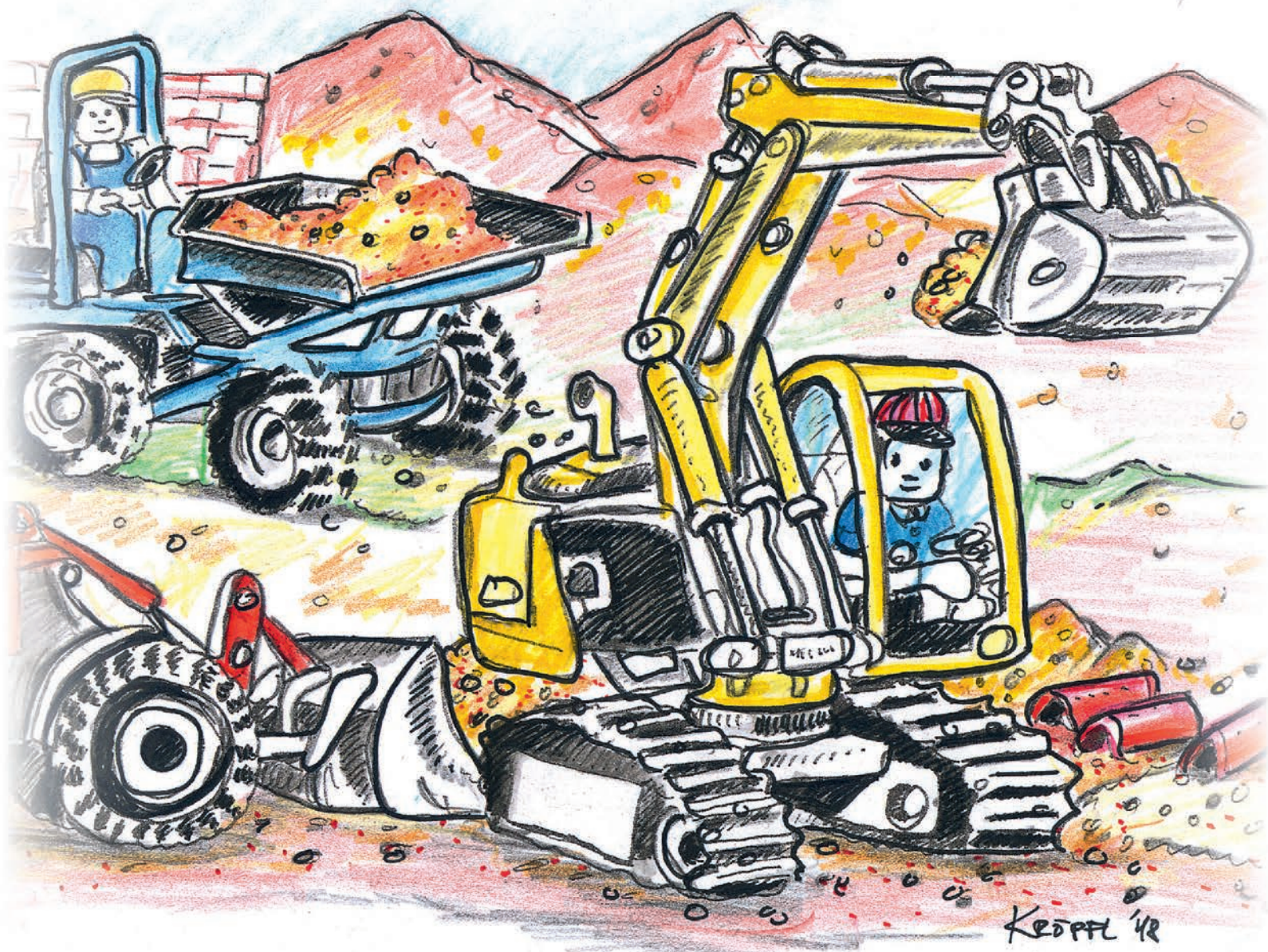
SZABADON, HATÁROK NÉLKÜL

Nóra és Niko már megint egyenruhások gyűréjében van, de számtalan olyan ember is van körülöttük, akik szemmel láthatóan nem katonák, akik nevetgélnek és egymást ölelgetik. Néhányan nyugtalanul tekingetnek hátra, hatalmas a forgatag, tévékamerák filmezik a szaladgáló és ujjongó embereket, vakuk villognak, és ennek a kellős közepén áll Nóra és Niko. Most azonban nem félnek. Itt, az „Államhatár” feiratú tábla körül minden bizonnyal valami izgalmas dolog van készülődben. „Elnézést, mit történik itt?”, kérdezi Nóra egy férfitől, aki örömeiben ugrándozik. – „Hát az, hogy mi most Nyugaton vagyunk, legalábbis azt gondolom”, nevet a férfi. Nóra Nikora néz és megrántja a vállát. Az izgatott hangulat rájuk is átragad.

„Gyertek ide, gyerekek, ha segíteni akartok!”, kiáltja egy asszony, aki üdítősfalakokat osztogat, és Nóra tőle is megkérdezi, mit ünnepelnek itt egyáltalán. „Nyitva a határ”, nevet a nő, „közel 50 év után nyitva van a határ. És ha minden igaz, akkor hamarosan ez már mindig így lesz.”

Nóra és Niko szívesen segítenek, üdítővel és mosolygással fogadják az embereket, akik átjönnek a határon, mert egy dolog világos számukra: Még ha itt most nevetnek és ünnepelnek is, ezeknek az embereknek nincs könnyű sorsuk. Végére is elhagyták a hazájukat. Ezen még sokáig elgondolkodik Nóra és Niko, még akkor is, amikor egy idő múlva a domb mögött eltűnnek és felmásznak a létrán.

Az 1989-ben a határ magyar oldalán, Sopron közelében megtartott béketüntetés „Páneurópai piknik” néven vonult be a történelembe. A dolog nem csak a közös ebédéről szólt, hanem a határon levő kaput is megnyitották. Magyarország, amely akkor még kommunista, bizonyos szempontból „erős kézzel” vezetett ország volt, így akarta a nyitás iránti szándékát megmutatni. Az egykori NDK, a Német Demokratikus Köztársaság többszáz polgára, akik Magyarországon töltötték szabadságukat, menekülésre használták a rövid ideig tartó határnyitást. Nekik ugyanis ezidáig alig engedélyezték, hogy az úgynevezett „Nyugatra” utazhassanak. A békés akció után, amelynek során sok burgenlandi – hasonlóan, mint a 2015-ös menekülthullám során – felajánlotta a segítségét, egymás után nyíltak meg a határok Európa keleti felén. A „vasfüggöny” felszámolását ennek az időszaknak az egyik legjelentősebb világpolitikai eseményeként tartják nyilván.

1993

LUTZMANNSBURG / LOCSMÄND

TERMÁLFÜRDŐ GYEREKEKNEK

„Jaj!”, jajveszékel Niko, „ne már megint!” A létráról lelépve elcsúszott néhány téglán, amik itt hevernek. Nóra azonban, úgy látszik, meg se hallotta. Mint egy detektív, lopakodik a hosszú, félig kész téglafal mentén és mormogja: „Itt már voltam egyszer! Itt már voltam egyszer! De ez miféle épület lesz ...?”

„Hé!”, hallja hirtelen Niko kiáltását, aki egy idegen férfi előtt ugrál.

„Ez Lutzmannsburg/Locsmánd termálfürdője, de még messze nincs kész!”, mondja vidáman a férfi.

„Nóra!”, ordítja Niko, „ez utánunk mászott a létrán!”

A férfi meg van sértődve: „Utánatok másztam? Mi az, hogy utánatok másztam? Én mindig ezen a létrán utazom a múltba. Már jártam Attilánál, a hunok királyánál, és amikor az első repülő autó a magasba emelkedett, ott is ott voltam!”

„Tehát ... Ön tehát ... a jövőből van?”, hebegi Nóra.

A férfi nevet: „Úgy bizony, én a jövőből vagyok! És ezúttal ki akartam deríteni, mi volt itt Burgenlandban, amikor Ausztria belépett az EU-ba. Akkor egy népszavazás volt egész Ausztriában, és Burgenlandban szavazott a legtöbb ember mellette. Egész Ausztriából a legtöbben.”

Niko a homlokát ráncolja: „EU?”

„Az Európai Unió”, mondja a férfi, „ezek európai országok, amelyek összefognak és elhatározzák, hogy például a határaikon nem ellenőrzik az útleveleket. Ez egy szuper dolog, ha belegondolunk, hogy pár évvel korábban még drótkerítés volt Ausztria és Magyarország között.”

„De mi köze ehhez a termálfürdőnek?”, kérdezi zavartan Niko.

„Ilyen dolgokat, mint a termálfürdő, most könnyebben lehet építeni, mert Burgenland különösen sok pénzt kap az EU-tól. Burgenland most, az 1990-es évek közepén egy úgynevezett 1. célterület. Egy olyan terület, ahol például nincs annyi munkahely, mint máshol. Ezért Burgenland külön pénzt kap.”

„Mhm”, kételkedik Niko. A férfi sokat beszél és szemmel láthatóan keres valamit. „Keresel valamit?”, kérdezi Niko lazán. „Hát, ha már így kérdezel”, feleli a férfi, „igen, tényleg keresek valamit. A létrámat. Nem láttátok?”

Niko súg valamit Nórának. A két gyerek odasurran a létrához. Niko előreengedi Nórát, és már maga is a létra első fokán áll, amikor a férfi kiabálni kezd: Állj! várjatok! Ne húzzátok el a létrámat! Nem akarok ittragadni egy internet nélküli korban!”

Az Európai Unió (EU) egy európai államokból álló társulás. Ezek az országok sok területen együttműködnek azzal a szándékkal, hogy elősegítsék a gazdaság fejlődését és megőrizzék a békét. Az EU-n belül azonban újra és újra számos politikai vita merül fel. Ennek a nemzetközi együttműködésnek a kezdetei az 1950-es évekig nyúlnak vissza. Az Európai Gazdasági Közösséget az Európai Közösség követte, majd később az Európai Unió. Ausztria 1995-ben lépett be az Európai Unióba. 2002-ben a schillinget követte az euró. Ami a pénzt illeti, a tartományoknak is nagy hasznára válik: az EU-s támogatásoknak köszönhetően lehetőség nyílik számos projekt megvalósítására.

2019

EISENSTADT / KISMARTON

ISMÉT A JELENBEN

Amikor Nóra és Niko leszáll a létráról, csodálkozva pislognak. Szemmel láthatóan sikerült nekik visszatérni a Kismartoni Tartományi Múzeumba. És ami a legfontosabb: vissza a saját korukba, 2019-be. Ott elől kanyarodik be éppen a sarkon az osztályuk a tanító nénivel.

És – meglepetés: A jövőből való embert is magukkal hozták. Ő is éppen olyan csodálkozással néz körül, aztán az órájára pillant és gyorsan elköszön Nórától és Nikótól: „Nagyon örültem, hogy találkozhattam veletek a múltban.” „Az időutazó-létrát viszont most magammal kell vinnem”, mondja a férfi, „mert az ilyesmi nem játék.” Bár szigorú arcot vág közben, mégis mosolyog. Mielőtt eltűnne, még hangosan azt kiáltja: „Talán találkozunk újra ... a jövőben!”

Nóra és Niko addig integetnek utána, amíg a létrával együtt teljesen el nem tűnik a szemük elől. Egy kicsit örülnek is, hiszen minden nap nem szeretnék ennyi izgalmat átélni. De leginkább annak örülnek, hogy saját szemükkal látták, mennyi történelem rejtőzik egy tartományban, és mennyi mindent lehet még tanulni. Hiszen csak akkor lehet igazán megérteni azt a kort, amelyben élünk, ha időnként visszatekintünk. Sokat tanulhatunk abból, amit az emberek az elmúlt korokban átéltek. Mindaz, amink a jelenben van, abból lett, amit az emberek az idők során munkájukkal elértek. Ami ma a miénk, azt valaki feltalálta, megteremtette, kifejlesztette és mérhetetlenül sok órát dolgozott érte. A játékszerektől kezdve a békéig, és manapság tartományunkban béke van ...

Mindezt egyből felismeri Nóra és Niko, csak még nem találják rá szavakat. Egymással még sokat fognak beszélgetni a hihetetlen utazásukról, de senki másnak nem mesélnek róla. Hiszen nincs rá bizonyítékuk – kivéve esetleg azt a két aranyérmét, amelyik egyértelműen a római korból származik, bár úgy fénylik, mintha vadonatúj lenne. De pszt: titok ...

INTERJÚ

© Denslav Pajaloff

KATHARINA TIWALD

Katharina Tiwald az idén, 2019-ben lesz 40 éves, de néha 19 évvel fiatalabbnak, vagy 25 évvel idősebbnek érzi magát. Dél-Burgenlandban, Großpetersdorfban/Nagyszentmihályon nőtt fel. Élt és tanult már Bécsben, Skóciában, Oroszországban és az Egyesült Államokban. A kedvenc tantárgyait választotta hivatásául – a németet, valamint a történelmet – és Bécsben tanít egy középiskolában, de kevesebb órában tanít, mint a kollégái. Így több ideje marad, hogy könyveket és színdarabokat írasson. Tulajdonképpen felnőtteknek ír, az Időutazás-könyv az első, gyerekek számára írt munkája.

Gyerekkorodban melyik volt a kedvenc könyved?

Amikor kilencéves voltam, ajándékba kaptam a „Krabath”-ot, Otfried Preußlertől. A történet majdnem négyszáz évvel ezelőtt játszódik egy titokzatos varázsmalomban. Preußler úr egy régi mesét vett a történet alapjául és olyan figurákat is szerepeltet, akik akkoriban valóban éltek. Engem mindig is lenyűgözött a „valódi történelem”: mindenkor izgatott annak a gondolata, hogy ugyanebben a világban, amelyben ma mi élünk, teljesen más emberek teljesen másképp éltek.

Egész mélyen belémrögződött néhány képeskönyv emléke, amelyeket a szüleim és nagyszüleim olvastak fel nekem. Ezek közül a szüleim sokat elajándékoztak. Egy bizonyos könyv után hosszú ideig nagyon vágyakoztam: de nem tudtam már, mi a címe, és ki írta. Egy pár hónappal ezelőtt egy internetes oldalon véletlenül megláttam és rögtön megrendeltem. Csak használtan tudtam megvásárolni. Amikor a postával megérkezett, a boldogságtól majdnem elsírtam magam. „Silvi träumt von Frau Pintoffel” a címe és Vera Ferra-Mikura írta.

Könyveket írsz és tanárnő vagy. A diákjaidnak muszáj sokat olvasniuk?

A diákjaimnak elsősorban olyan dolgokat kell olvasniuk, amik számukra nehéznek tűnnek. Vannak egypáran, akik valóságos könyvmolyok és falják a vastag ponyvaregényeket. Mások hangosan jajgatnak: „Már megint olvasni! Az olyan unalmas!” De ebben nagyon szigorú vagyok. Akkor is, ha néha úgy érezzük, hogy az adott oldalon egyes mondatok nehezen érthetők: az agy új kapcsolatokat alakít ki. Tehát az agy képes saját magát fejleszteni. Hát nem

nagyszerű dolog ez? Azonkívül most elárulok nektek valamit: az olvasás hihetetlenül izgalmas lehet, izgalmasabb minden filmnél. Egy diákom, aki először egyáltalán nem akart olvasni, kiolvasott egyszer egy egész vastag könyvet és azt mondta nekem: „Tetszik tudni? A könyv sokkal jobb, mint a film. Mindent elképzelhetek, és nincs olyan gyorsan vége!”

Miért jó a múltról olvasni? Hiszen mi a jelenben élünk!

Én nagyon örülök, hogy a mában élek. Azt hiszem, hogy egy valóban jó korszakot sikerült kifognom. Ha csak elképzelem magamnak azt, hogy nem fogorvos, hanem borbély húzza ki a fogamat egy piszkos fogóval, érzéstelenítés nélkül, a fejemhez kapok: 600 évvel ezelőtt még így történt.

Ha viszont látom a fényképeken a barlangképekről készült felvételeket, amelyeket sok ezer évvel ezelőtt készítettek emberek, akkor nagy tiszteletet érzek irántuk. Valamennyien kötődünk azokhoz a személyekhez, akik korábban éltek. Olyan dolgokat fedeztek fel, kutattak és fejlesztettek ki, amelyek nekünk ma teljesen természetesek. Minden gépben ott rejlik a történelem ugyanúgy, mint a világról alkotott elképzeléseinkben. Egyébként a legrégebben élt személyek egyike, aki egyfajta számítógép-programozással foglalkozott, egynő volt: Ada Lovelace. Körülbelül 200 évvel ezelőtt élt Nagy-Britanniában.

Néha meglepnek azok a dolgok, amiket megtudok, ha a múltról olvasok vagy tanulok. Legtöbbször egyszerűen nagy örömet okoznak. Őszintén szólva a történelem, azaz a múlt ismerete nélkül unalmasnak találnám az életet.

WOLFGANG MILLENDORFER

© Christian Ringbauer

Mit jelentett neked az, hogy kimondottan gyerekeknek szóló könyvet írsz?

Már gyerekként nagyon szívesen olvastam és most a kislányomnak olvasok fel szívesen gyerekkönyveket. Ez felnőtteknek is izgalmas dolog. Akkor pedig különösen érdekfeszítő, ha a történeteknek fontos mondanivalójuk van. Ezt közös könyvünkben is kipróbáltuk, és nem is olyan egyszerű, mint ahogy az ember gondolná. A munka azonban mindig izgalmas volt, és reméljük, hogy az olvasóinknak sok örömet fognak nyújtani a szövegeink és a klassz képek.

Honnan származnak az ötletek a történethez?

Kezdetben egyáltalán nem volt olyan egyszerű ez sem. Feltettük magunknak a kérdést: hogyan küldjük a két „hősünket” egyik korból a másikba, és közben milyen módon tudunk olyan sok dolgot elmesélni Burgenlandról, amennyit csak lehetséges? Az „időutazás-létra” ötlete hirtelen jött, és rögtön éreztük, hogy ez az, ami pontosan illik a történethez. Gyakran így van az ötletekkel: egyszerűen kipattannak az agyunkból, és az a legjobb, ha nem sokat törjük rajta a fejünket. Úgyis rögtön kiderül, ha jól működnek.

„Burgenland történelme” egy pár oldalon – bizonyára nem volt egyszerű ...

Valóban izgalmas feladat volt, és mi is „egyik korból a másikba” haladtunk előre. Mindig felbukkantak újabb részletek Burgenland történelméből, amelyeknek feltétlenül helyet akartunk szorítani a könyvben. Megpróbáltunk tehát bepillantást nyújtani a tartomány történelmébe. Itt még sok minden felfedeznivaló akad, ha könyvekben kutatunk. De ez pontosan így is kell, hogy legyen: a történelem élő dolog. Az, hogy sokat lehet tanulni belőle, nem csak közhely. Ez valóban így van!

Milyen tanácsokkal látnád el az olvasóitokat?

Egy jó tanács a könyv használatához: egyszerűen gyertek velünk az egyik korból a másikba, és sok meglepetésben lesz részetek. Ahogy az a történelemben is lenni szokott, gyakran egyszerre sok dolog megtörténhet. Ha pontosan odafigyelünk, mindenki felfedezhet valamit magának. És még egy javaslat mindenkinek, aki talán maga is szívesen ír: Soha nem szabad abbahagyni! Nagyon jó szórakozás, ha saját magunk találhatunk ki történeteket és hőseinkkel izgalmas kalandokon megyünk át. Mert ebben minden lehetséges!

1977-ben született Eisenstadtban/Kismartonban, Sigleßben nevelkedett és jelenleg Mattersburgban/Nagymartonban él a családjával. Kismartonban végezte el a gimnáziumot és később ott is kezdett dolgozni egy burgenlandi újságnál. **Wolfgang Millendorfer** újságíróként sokat utazik, politikusokról ír és rendezvényeken fényképez.

Évek óta íróként is tevékenykedik. Írásaival és könyveivel már több díjat is nyert. A legszívesebben közönségnek olvassa fel történeteit, néha fellép zenészekkel együtt és saját maga is énekel. Részletesebb információk Wolfgang Millendorfer honlapján, a www.wolfgang-millendorfer.at alatt találhatók.

INTERJÚ

ANGELA KRÖPFL

Miért rajzolsz/festesz szívesen?

Rajzolás és festés közben kreatív lehetek és foglalkozhatok az élet szép dolgaival.

Miket rajzoltál/festettél szívesen tízéves korodban?

Szívesen olvastam meséket, és ezekről előszeretettel készítettem rajzokat tízéves koromban.

Hogyan születik meg a könyvhöz egy kép?

Ha olvasok egy történetet, közben lelki szemeimmel látom magam előtt a képeket, amelyeket felvázolok és kiszínezek. Eközben különböző technikákat és színeket használok, például olajpasztellkrétát, filctollat, akvarell- és airbrushfestéket.

Honnan tudtad, amikor az „Egyik korból a másikba Burgenlandban” című könyvhöz készítetted az illusztrációkat, hogyan néztek ki az emberek a különböző korokban?

Átnéztem sok könyvet és kutakodtam az interneten.

Dr.ⁱⁿ Angela Kröpfl 1967-ben született Eisenstadtban/ Kismartonban, az egyetemen pedagógiát, képzőművészetet és pszichoterápiát tanult. 25 éve dolgozik gyerekekkel, fiatalokkal és azok szüleivel.

Szenvedélyesen foglalkozik gyerekkönyvek és brosúrák illusztrálásával, valamint világító akrilszínekkel történő festéssel.

EGYIK KORBÓL A MÁSIKBA BURGENLANDBAN

Felolvasásra szánt történetek gyerekek számára

Kedves Felolvasó!

Ha a történelmet az identitásunk, a valóságunk és a békés együttélésünk részének tekintjük, akkor nem kezdhethetjük elég korán felkelteni és megtartani a gyerekek történelem iránti érdeklődését.

Az „Egyik korból a másikba Burgenlandban” tartományunk történelmének válogatott eseményeit tartalmazza egy gyerekek számára érthető tér-idő-utazás formájában, és teszi azt érthetővé és elevenné az életkornak megfelelő illusztrációk segítségével. A tér-idő-utazást további történelmi tények egészítik ki, így módon nyújtva segítséget az olvasási készséget fejlesztő családi és iskolai élmények alapjainak megteremtéséhez. És talán ... egyik-másik felolvasó még akár saját történeteiből is elmesélhet valamit, fokozva ezzel a további érdeklődést.

A felolvasás lehetővé teszi párbeszéd kialakulását, gondolatok kicserélését és kérdések megfogalmazását – pedagógusok és tanulók között és otthon is, a gyermekhez közel álló családtagok és a gyermek között. A felolvasás módszerével aktívan tudunk segíteni a gyermekeknek, hogy új témákat és szavakat ismerjenek meg. A történetek segítségével alkalom nyílik arra, hogy beleélhessék magukat különböző szerepekbe, új álláspontokat alakíthassanak ki, és beleképzelhessék magukat mások helyzetébe.

A közös olvasás során alkalom nyílik arra is, hogy egy kicsit együtt lazíthassunk, megálljunk egy percre a mindennapos rohanás közben, és hogy az együtt töltött időt értelmes módon, közösen tervezzük meg.

Jó szórakozást a közös olvasáshoz és a burgenlandi történelem felfedezéséhez!

Linkek a skooly-ra és az LMS-re:

- **Képek – leporello**
- **Digitális gyakorlatok**
- **Hangoskönyv**
- **A könyv letöltése**

<https://skooly.at/zeitreise>

<https://lms.at/zeitreise>

